

„Soča“

izhaja vsak petek o polne in velja s prilogo „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
Vse leto gl. 4-40,
Pol leta „ 2-20,
Četrť leta „ 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.
Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravnistvu.
„Primorec“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravnimi (na par) „Sočini“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak drugi in zadnji petek meseca. Kadar je v petek praznik, izide listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo.)

Oznanila

in „poslanice“ plačajo se za štiristopno petit-vrsto:
8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „
Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru.
Posamično številke dobivajo se v tobakarnah v Nunki in Solaki ulici po 8 kr.
Dopisi pošiljajo naj se uredništvo, naročnina in reklamacije pa upravnistvu „Soča“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnistvo je v Marzlnjevi hiši, Via del Mercato št. 19, II

Šest Podgorcev pred porotniki

dne 25., 26. in 27. aprila 1893.

Narodnostni odnosi v Podgori

Predno preidemo k obravnavi, katero napoveduje gorji naslov, pojasnimo naj najpoprej narodnostne odnose v Podgori in Ločniku, ker so gotovo marsikomu le slabo znani in ker je bila ta obravnava z vsemi navedki le posledica tamošnjih narodnostnih razmer.

Podgora je prijazna vas ob Soči tikoma Gorice. Ravno nasproti Podgore na gorški strani in Stracihah nahaja se velikanski Riterjev mlin; na podgorski strani pa stoji Leykamova papirnica. Obi strani veže zasebni leseni most za pešce, ki je pa do devete ure zvečer odprt za javno rabo.

Podgorska papirnica upliva prav slabo na narodnostne odnose slovenske Podgore. V papirnici dobiva namreč dela in zaslužka veliko tujece, ki se skoro za stalno naseljujejo v Podgori, kateri skušajo dati dvo in celo trojezično lice. Največ je Furlanov — celo iz Italije! — ki se naseljujejo v Podgori. Pri zadnjem ljudskem sestru so jih nasteli 125, a zdaj jih je že več.

Taki ljudje, ki le toliko časa bivajo v Podgori, dokler jim papirnica daje delo, hočejo čisto slovensko vas razkričati za vas s prebivalstvom različne narodnosti. Take težnje vzbujajo med zavednim delom slovenskih Podgorcev in drugih okoličanov prav veliko razdraženosti.

Toliko bolj pa vznemirjajo in dražijo slovensko ljudstvo nasprotne nakupe, ki merijo na to, da bi se Podgora portalijskila. Lahonski „Corriere“ je že pred leti polasčil celo ime slovenske Podgore v laški Piedimonte. Ta lahonska skovanka našla je — po kaki poti, se ni dognano — prijazen sprejem tudi priosrednji statistički komisiji na Dunaju, ki je sprejela Piedimonte celo v „krajevni imenik“. Veleč. g. dr. Ant. Gregorčič podal je zaradi tega krepko interpelacijo v državnem zboru, a ministerstvo odlašalo z odgovorom na njo.

Za portalijsčenje Podgore začela je delovati bivša „Pro Patria“, ki je ustanovila tamkaj laško šolo in laški otroški vrt. Ko je bila „Pro Patria“ razpuščena zaradi veleizdajskih teženj, nastopila je na njeno mesto deloma „Lega Nazionale“, ki vzdržuje otroški vrt, slovenski okraj goriske okolice pa je ustanovil tamkaj italijansko šolo, ki obstoji že drugo leto, a še nima postavnega najnižjega števila otrok, dasi je med njimi veliko takih, ki so iz Italije doma. Slovenski okraj vzdržuje torej laško šolo celo takim otrokom, ki niti avstrijski državljani niso in katerih starši niti novčiča davkov ne plačajo. (Kako ravna v tem oziru pa Gorica s 7000 Slovenci?)

Ako bi danes podgorska papirnica ustavila delo, zapreti bi morali tudi italijansko šolo, ker starši bi pobrali sila in kopita ter odšli s trebmoh za kruhom.

Drugace pa je Podgora vseskozi narodna. Starasinstvo in županstvo je narodno; župan je čislani redoljub g. Anton Klančič, ki zna ob vsaki priliki potegniti se za narodno čast svoje občine. Slovenska šola je trirazredna, a treba jo bo razširiti v štirirazrednico, toliko je otrok. V zabavišče družbe sv. C. in M. zahaja nad 100 otročičev. V cerkvi, naravno, propoveduje se le v slovenskem jeziku.

Edino zavetišče tujim življenjem je papirnica, kjer so nekateri delovodje prav strastni Italijani, ki vselej in povsod dajejo prednost laškim delavcem. V tem oziru slišale so se premnoge pritožbe, o kojih sta govorila tudi goriska tehnika „Soča“ in „Rinnovamento“. Kar se v papirnici godi, daje pogosto povod narodnostni razdraženosti med tamošnjim slovenskim prebivalstvom. Radi pa priznavamo, da vodstvo papirnice je nepristransko; omenjane nerednosti vrše se od strani nižjih uradnikov in služabnikov.

Narodnostni odnosi v Ločniku

Ločnik je prva vas od Podgore ob cesti in železnični črti proti Korminu. Ka-

tastralna občina Podgora raztega se celo do Ločnika, tako da nekatere ločniške hiše stojijo že na podgorskem svetu: meja med obema občinama je potok, ki teče poleg vasi.

Vas Ločnik je dandanes skoro povsem pofurlanjena. Stari ljudje znajo še slovenski; spominjajo se tudi, da je bilo nekdaj v cerkvi slovensko petje in slovenske propovedi; križev pot in pasijon na evetiško nedeljo mohla in pela sta se po slovensko. Prva tri desetletja tega stoletja je bil Ločnik še povsem slovenska vas, potem pa se je začel čedalje bolj pofurlanovati, kar je zakrivil največ nek župnik, ki za slovensčino ni maral. V začetku tega stoletja je župnikoval tamkaj župnik Andrej Vogrič, ki je spisoval prav lepe slovenske propovedi; nekatere se nahajajo v arhivu visokorodnega gospoda Zige grofa Attemsa na Kormu v Gorici. Stara mati soproge „Sočinega“ urednika bila je iz Ločnika, a bila je Slovenka; istokolonski sorodniki v Ločniku so zdaj trdi Furlani in prvaki „Lega Nazionale“. Ločničani kažejo svoj slovensko prvotnost že na lico in v jeziku; vsa imena delov vasi, polja, travnikov, gozdov, itd. so slovenska.

V cerkvi skoro ni več sledu o slovensčini; te na praznik sv. R. Telesa je slovenska propoved, a še to bi „Legovci“ radi odpravili. Ze veliko brezuspešnih korakov so storili v ta namen.

Sola s tremi razredi je bila do predlanskega samó italijanska, dasi je v Ločniku še veliko Slovencev in dasi je sosednja vas Gradisce popolnoma slovenska. Predlanskim je okrajni solski svet ustanovil tudi slovensko enorazrednico, ki ima že nad zakonito število otrok. Družba sv. C. in M. je ustanovila pa zabavišče, v katero zahaja okoli 40 otročičev, s katerimi je z gotovljen napredke slovenske sofe.

Slovensko zabavišče vsj odbudilo je „Lega Nazionale“, da ustanovi tudi ona na jesen svoje zabavišče v Ločniku. Nam Slovincem to ne bo v škodo.

Slovenska šola v Ločniku je silno neprijetno zadela lahonske napeteže; nagajali so, kolikor so le mogli, učencem in učiteljcu. Da je ob istem času dobila laško šolo peščica laških otrok v Podgori, to se jim je zdelo naravno; slovensko šolo za slovensko Gradisce in druge Slovence v Ločniku pa so smatrali kot žaljenje in izzivanje italijanske narodnosti.

Goriške lahone je začela posebno hudo vznemirjati misel, da bi se utegnil okrepiti slovenski življenj v ločniški občini; oni vedo dobro, da Gorica je na vse strani uklenjena v čisto in narodno slovensko ozemlje, kar jim ni prijetno, niti ugodno. Zato bi radi vsaj na južni strani pridobili nekaj sveta ter zvezali se s Furlanijo; portalijsčeli bi radi Podgoro, da bi bila Gorica vsaj na eni strani naslonjena na furlanski del dežele. Ako jim pa Slovenci damo dosti opravila v Ločniku, ne morejo takó uspešno delovati v Podgori.

„Lega Nazionale“

Ko se je ustanovila slovenska šola v Ločniku, nastalo je tamkaj prav živahno gibanje proti njej. Toda vsi sklepi in naklepi so ostali brezuspešni. Goriški „Legovci“ in „Corrierovci“ začeli so delovati na to, da bi prav krepko povzdignili italijansko našljenje in delovanje v Ločniku. Sklenili so, da se ima osnovati tamkaj podružnica „Lega Nazionale“, ki naj bi Ločničane družila v složen boj proti Slovincem. Ta misel našla je v Ločniku ugodna tla in proti koncu l. 1891. se je imela že izvršiti. V Ločniku se je silno agitovalo za pristop k „Legini“ podružnici. Ta agitacija se je zanesla tudi v Podgoro. Iz Ločnika hodi namreč prav veliko delavcev in še več delavk v podgorsko papirnico; vsi ti so bili goreči in drzni agitatorji za ločniško „Legó“. Niti Slovencev niso pastili na miru! Marsikoga so po sili upisali. S tem je rasla napetost med Podgorci in Ločničani od dne do dne.

Dne 29. novembra 1891. se je konečno slovesno ustanovila „Legina“ podružnica v Ločniku. Iz Gorice šlo je tje kaj veliko „Legovcev“.

Zvečer vračalo se je kakih 18 — 20 Goričanov domov. Nameravali so iti čez železniški most v Gorico, a neki Ziani (ita-

ljanski vojaški begunec) jih je povabil, naj gredo skozi Podgoro, da popijejo pri bližnjem gostilničarju Trpinu še kozarec vina. Sli so; ustavili so se v kuhinji imenovane gostilne. Za njimi je prišlo nekaj slovenskih Podgorcev, ki so sli mimo Goričanov skozi kuhinjo v sobo. Tam so peli „Naprej!“ „V boj!“ „Banovel“, „Naglo bratje“ itd., kar Goričanom ni ugajalo. — Kaj se je že tu godilo, videli bomo pozneje v teku dveh sodnijskih obravnav. Za zdaj rečemo le toliko, da med Goričani in Podgorci je nastal pozneje zunaj na cesti — bila je temna noč — pretep, v katerem je bil najbolj ranjen neki Stolf, vodja Skertove prodajalnice v Gorici; izgubil je bajó levo oko.

Državno pravdnistvo je začelo takoj kazensko preiskavo proti Podgorcem. Toda to nalogo vršilo je lahonskim listom takó počasi, da so pogosti drezali in vspodbujali k večji ročnosti.

Obravnava pri okrožnem sodišču dne 14. septembra 1892.

Konečno so je lahonskim listom izpolnila želja, da je bilo pet Podgorcev postavljenih na zatožno klopo dne 14. sept. 1892. — 38. št. „Soče“ od 16. sept. bila je zaplenjena zaradi poročila o tej obravnavi; naslednja številka pa je prinesla tole poročilo:

Obravnava prične ob 9. uri zjutraj. Predseduje c. kr. dež. sod. svetnik Crusic, sodniki so: c. kr. dež. sod. svetnik Selmar da ter c. kr. sod. pristava Dell' Ara in Musina; zapisnikar: c. kr. avskultant Fon; državnega pravdnika namestnik Zoerner. Obtoženci: Ivan Stanta, Josip Čibej, Josip Perko, Josip Trpin, France Hvalič. Poškodovanega Josipa Stolfu zastopa odvetnik dr. Graziadio Luzzatto, zagovornik obtožencev pa je odvetnik dr. Josip vitez Tonkli.

Dvorana je natlačena večinoma z Goričani — Lahji, ki zaupljivo pričakujejo stroge obsodbe Podgorcev.

Nasim čitateljem so znani dogodki, ki so dali povod obravnavi, zato omenimo samo na kratko glavne točke iz obtožnice, ki se je prebrala v italijanskem in slovenskem jeziku.

V nedeljo 29. novembra preteklega leta napadli so bajó imenovani obtoženci družbo Goričanov, vračajočo se iz Ločnika, kjer se je bila isti dan otvorila podružnica „Lega Nazionale“. Ranjeni so bili vsled tega Leopold Travan na desnem ušesu, Planiscig Antor na desnem kolenu in Josip Stolf na levem očesu tako močno, da je izgubil vid. Kdo je prizadejal tako poškodbo, se žalibog ne dá izkazati. A brez dvoma treba iskati storilca v družbi onih Podgorcev, ki so napadli Goričane in jih kamniali, kajti hudeben naklep napadovalcev ni razločeval med enim in drugim, ampak je bil naperjen enakomerno proti vsem Goričanom — torej tudi proti težko poškodovanemu Stolfi.

Z czirom na to bodo morali biti kaznovani vsi obtoženci radi zločina težke telesne poškodbe v zmislu §. 157. kaz. zak.

Tako obtožnica.

Predsednik izpraša vsakega obtoženca posebej, dali je kriv dejanja, katerega je obdolžen. Vsi izjavijo, da so nedolžni, da se niso taknili Goričanov, da so prišli iz krčme Trpinove, kjer so popevali slovenske pesni, ker so slišali, da „legovci“ tepó Stanto. Edini Čibej prizna, da je dal Goričanu zausnico, ker ga je ta udaril s palico.

Prične zaslišanje prič. Poškodovani Josip Stolf prišeže, govori razločno, kakor po moleku, deloma jako glasno, a z vzdigujeim glasom trdi, da so obtoženci kričali na njegovo družbo, koja je mirno sedela v Trpinovi krčmi, „kakor pes. ko laja!“ Na aprašanje predsednikovo, pozná li napadovalca, izjavi pod prisego, da sta ga napadla obtoženca Stanta in Perko, da ju dobro pozna, da pa ne more reči, kdo njiju bi mu bil prizadejal težko poškodbo očesa. Predsednik mu predóti, da v uvodni preiskavi ni bil tako gotov, da sta ga prav Stanta in Perko tepla; na to se izgovarja, da sta morda podobna pravemu provzročitelju rane. „Danes sem pa gotov, da me nihče drugi ni ranil kakor Stanta in Perko.“ Izjavi dalje pod prisego, da ne vidi popolnoma nič na levem očesu. Predsednik mu podá popisau

papir ter ga upraša, razločuje-li pisavo. Odgovori: „Vidim samo papir.“

Za prestane bolečine in pokvarjeno oko zahteva 3000 gl. odškodnine; vrhu tega celo vrsto zneskov kot „povrnitev stroškov.“

Za Stolfo pride na vrsto priča Planiscig. Dobil je, ne vé od koga, udarec s pestjo na rame in razun tega ranil ga je kamen na desnem kolenu. Pravi, da je napravilo nanj „jako slab utla“, ko je kamenje frčalo od vseh strani na Goričane. Trdi dalje, da so Podgorci morali biti dogovorjeni, da napadejo one, kateri so se udeležili slovesnosti v Ločniku, kajti otroci, ki so stali pri cestnem predoru pri železnici, ko so Goričani prestopili na podgorska tla, bili so samo straže, da bi dali znamenje fantom, šakajočim Goričane v krčmi Bizjakovi. Priča Travan izpové, da so Podgorci že v krčmi Trpinovi peli bojevito pesmi, kakor „U boj“ in „Naprej“, da ga je potem Čibej udaril s kamenom v roki tako, da mu je prekal krajec klobuka in ga ranil na desnem ušesu. Ne zahteva nikake odškodnine, pač pa strogo kaznjenje zločencev, da se stori enkrat konec vednim napadom na mirne meščane, koji so zdaj že ne upajo več iz Gorice zganiti!

Kakor ta priča, tako trde vse druge, da so podgorski fantje bili že poprej pogovorjeni in sporazumljeni napasti Goričane, ter da so svoj namen izvršili, ne da bi jih bil kdo izzival, edino le iz narodnega sovraštva. Priča Katarina Mattessich pravi, da je bila pri tepežki velika zmešnjava, da so kričali mladi in stari na Goričane z „lega lega“. Na to se odreže obtoženec France Hvalič: „Vi ste delala kontuzijon; saj ona baba naredi več kričanja, kakor sto možkih.“

Josipina Mattessich slišala je, da je nekdo zažvižgal, ko so Goričani zapustili Trpinovo krčmo, ne vé pa, ali je bilo to znamenje Podgorcem, ali pa je bil kak bičiklist. Priča Mattessich, Skabara, Bizaj in Batič so slišale govoriti že teden poprej, da bodo Podgorci nabili one, ki se vrnejo od ločniške slavnosti.

Zadnja priča je pek Gregorič. Pravi, da so obtoženci predrzni, nemirni, pokvarjeni značaji, koji delajo večne prepire v občini in smrtno sovražijo vse, kar ni slovensko. V hudo zadržega pa pride, ko ga vpraša zagovornik, ali jih pozna.

Priznati mora, da sta mu znana samo dva. Utemeljuje svojo sodbo o njih s tem, da mu je rekel nekoč Perko „moštvo di taljan“ Veselost je vzbudila njegova opazka, da so Podgorci tudi njegovega sina napadli in mu dali — „plosk“!

V tem je prešla 1. ura pop. in obravnava se pretrga.

Ob 4. popoldne otvori predsednik zopet obravnavo. Prečitajo se razni spisi, pričevanja, kazenski izpiski itd.

Besedo dobi državno pravdnistvo, koje zagovarja stališče obtožnice in zahteva, da se obsodijo obtoženci po §. 157. kaz. zak., ki odmeri 6 mesecev do enega leta ječe vsakemu, ki se je lotil v tepežu ranjenega, ako se ne da dognati, kdo je poškodovanje prav za prav prizadejal.

Zastopnik poškodovanega Josipa Stolfu govori o mirnem, lepem vedenju svojih so-meščanov, o krutem postopanju Podgorcev, spušča se sploh na politično polje, mesto da bi zagovarjal zahteve svojega klienta za odškodnino; tako da je predsednik primoran ga pozvati k stvari. Zahteva konečno, da se obtoženci kaznujejo po § 155 d. (ako se je napad vršil v zvezi in po dogovoru“, pravi postava). Po tem §. bi bila kazen od 1—5 let.

Zagovornik dr. vitez Tonkli prične: „Slavna sodnija!“ — Kakor bi treščilo, dvignejo se Italijani in večinoma zapusté dvorano, da bi ne slišali slovenskih besedi.

Gospod zagovornik nadaljuje in dokaže, da ni mogoče uporabiti §. 155 d, ker je izključeno, da bi se bili fantje že poprej pogovorili o napadu na Goričane, kajti kdor nameruje napasti koga, ne pojde, kakor so storili obtoženci, za njim v krčmo, se mu tam pokazal, prepeval pesmi i. t. d., ampak bo kje v zavetju tičal in pričakoval na samoti svoje žrtve. V našem slučaju bi se mogla torej v poštev jemati edino le določila §. 157. kaz. zak.

Priča Stolf izjavil je danes pod prisego, da sta ga napadla Stanta in Perko; sodišče naj razsodi, koliko ima verovati Stolfi,

koji danes spozna Stanto in Perko-ta, katerih ni spoznal v začetku meseca decembra 1891., ko so mu jih predstavili. Odgovorna bi bila tudi težke telesne poškodbe sama Stanta in Perko, ki sta se lotila Stolfe, in Čibej lahke poškodbe po §. 411 kaz. zak., ker v celi pravdi ni duha ne sluha, da bi bila Trpin in Hvalič koga poškodovala.

Prosi torej zagovornik, da sodišče v tem zmislu razsodi.

Nastopila je bila že noč, ko se je sodni dvor odstranil k posvetovanju. Prižglo se luči in nemirno vse pričakuje odločilnega trenutka.

Po kratkem času vatopijo zopet sodniki in predsednik proglašajo razsodbo, s katero se sodni dvor izreče nepristojnim soditi o tem hudodelstvu, ker je po njegovem mnenju djanja kaznjivo od 5—10 let in le porotno sodišče pristojno soditi v tem slučaju.

Razsodbe naredila je ugoden utis na goriske Lahu; zadovoljno so se razšli, obetajoč si zopetno obravnavo pred poroto. Kakor čujemo, nložili so obtoženci pritožbo ničnosti proti tej razsodbi.

Obravnava pred porotniki.

Proti gornji razsodbi podal je zagovornik dr. Jos. vit. Tonkli pritožbo ničnosti, ki je bila pa odklonjena. Zato so morali Podgorci priti pred porotnike, kar se je zgodilo v preteklem zasedanju.

Obravnava vršila se je tri dni: 25., 26. in 27. aprila l. 1893. Predsedoval je dež. svet. Flegar; sodnika: dr. Cristofaletti in Dell' Ara; državni pravdnik Canevari; zapisnikar avskultant Jos. Fon; tolmač avskultant M. Fabjan; zasebnega tožnika Stolfo zastopa šid dr. Graziadio Luzzatto; zatožence zagovarja dr. Jos. vit. Tonkli.

Na zatožni klopi sedi šest Podgorcev; prvih pet poznamo iz prejšnje obravnave; kot šestji prišel je zraven Peter Beninji, kajti obtožnica se je glasila na "dogovorjen napad", pri katerem so kaznjivi vsi udeleženci, če tudi niso nič storili.

Ko se je sestavila porota in so se izpolnile druge formalnosti, otvorijo se vrata poslušalcem, ki napolnijo dvorano do zadnjega kotiča. Zapisnikar Fon prečita obtožnico, ki je prav obširna; zato podamo iz nje le nekaj točk.

Najpoprej popisuje, kakó so se Gorici vračali iz Ločnika v Gorico in na kak način so prišli v Trpinovo gostilno. Če pri cestnem predoru pozdravili so jih otroci s klici "lega, lega." Za Gorici prišli so v Trpinovo gostilno tudi Podgorci, ki so začeli v drugi sobi povpavati slovenske pesmi; umes so se slišali tudi zaničljivi klici "lega! lega!" — Katerina Matessig, nevesta Zianova, in njene tovarišice so bile nemalo vznemirjene zaradi vedenja Podgorcev; Matessig je poklicala Ziana iz gostilne in opozorila ga na nevarnost. Ko so prišli Gorici iz gostilne, opozorile so jih, naj pospešijo svoje korake, ako nočejo doživeti ne ljubih presenečenj.

Med tem časom prišli so tudi Podgorci iz gostilne, kričeti: "lega, lega, m... lega!" Stanta, Čibej in Perko so prvi dohiteli Goricane, namreč tiste, ki so zadnji odšli iz gostilne; drugi so bili že bolj naprej proti mostu, ki drži iz Podgore v Stračice. — Goricane Leopolda Travana zadel je Čibej na desno uho, da ga je na lahko ranil; Anton Planisig je bil zadet s kamenom v desno koleno.

Nastal je splošen beg. Nakrat se zaslisi Jos. Stofa, ki liče na pomoč; napadla sta ga dva Podgorca s pestmi; Stofa je enega napadovalec odbil s palico, drugi pa ga je vrgel na tla; ranil ga je prav hudo na levem očesu. Kdo je to storil, ne vé se. Zdravniki *) so okó preiskali in izjavili, da bo čedalje slabšeje (un permanente indebolimento della facoltà visiva). — Na to govori o prvi obravnavi in navede, zakaj da so obtoženci postavljeni pred porotno sodišče. — Za "dogovorjen napad" navaja sledeče razloge: 1. nekaj lažkih prič je izjavilo, da že nekaj dni poprej je šel po Podgori glas, da Podgorci nabijejo Goricane, ko se vrnijo iz Ločnika skozi Podgoro. *) — 2. Goriški mladeniči niso izzivali Podgorcev; zato je Podgorce le narodna mržnja vodila pri napadu. — 3. Zatoženci niso imeli navade, zahajati v Trpinovo gostilno. Da so otroci pri cestnem predoru kričali "lega, lega!", bilo je to le znamenje Podgorcem, ki so bili v bližnji Bizjakovi gostilni, da Goricani prihajajo. Podgorci so šli za Goricani v Trpinovo gostilno. — 4. Podgorci so šli iz gostilne hitro za Goricani. — Goricani so bili napadeni na treh mestih od Trpinove gostilne do papirnice.

To so vsi razlogi, s katerimi je državno pravdnštvo podprlo svojo obtožbo za hudodelstvo "dogovorjenega napada".

Na to začne izpraševanje zatožencev, ki trpi nad dve uri.

Ivan Stanta trdi, da je nedolžen. Šel je iz gostilne po svoji potrebi in videl, da se na cesti nekateri pretepajo. Od ktere strani je pretep začel, ne vé; tudi ni mogel ločiti Goricanov od Podgorcev, ker

je bilo pretemno. Goricani so kričali: "Mostri de schiavi, ladri". V pretep se ni hotel mešati; šel je proč, a slišal je večkrat psovko "ščavi". Pravi, da Podgorci na psovko "ščavi" odgovarjajo z "lega". Josip Čibej pravi, da je bil vinjen, zato ne vé nič povedati, zanika vse, kar ga predsednik izprašuje.

Ivan Perko ni bil v gostilni pri Trpinu; prišel je poleg, ko je začela tepežka. Slišal je, da Goricani so napadli Stanto in prihitel je na pomoč; pri tem je dobil takó hud udarec, da se je zgrudil na tla. Slišal je Goricane kričati: "Morte ai schiavi, ladri, assassini!"

Franc Hvalič, ko je šel iz Trpinove gostilne, je slišal, da Goricani so pretepli Stanto; neka ženska pa je kričala "Ladri, assassini!" On ni videl kamenja metati; ako je padel kje kak kamen, vrgli so ga otroci.

Peter Beninji je bil do 6¹/₂ v Bizjakovi gostilni. Ko je slišal, da Goricani so napadli Stanto, zapustil je gostilno, a taknil se ni nikogar. On ni slišal govoriti, da Goricani bodo napadeni v Podgori, ko se vrnejo iz Ločnika.

Obravnava se pretrga četrte ure. Potem se pokliče glavni poškodovanec Jožef Stofa.

(Konec pride).

Deželni zbor goriski

V. seja dne 2. maja. (Konec).

Po predlogu deželnega odbora — v katerega imenu poroča Dr. Verzeznassi — sprejme zbor na račun deželnega zaloga polovico stroškov, ki bi jih prizadelo naglo razkuzevanje po trtni uši v padenih vinogradov in trtnih nasadov sploh.

Dr. Nik. Tonkli predlaga dalje v imenu dež. odbora resolucijo: Vlada naj za to skrbi, da se bodo deželni zbori shajali vsako leto redno o določenih dobah in sicer se priporoča v ta namen mesec december; zasedanje naj bi trajalo 5—6 tednov, torej do januarja, oziroma februarja meseca. — Zbor odobri soglasno ta predlog.

Po predlogih peticijskega odseka dovolje se podpore po 30 gld. nekaterim nčenem obrtnijskih šol v Marjanu in Foljani in odkaže se deželnemu odboru še posebe 150 gld. za enake podpore, ki se imajo podeliti takim vrednim in potrebnim učencem imenovanih šol, koji do zdaj še niso predložili svojih spričeval.

O prošnji cvetrežkih pogorelcev v Kalski županiji za nadaljno pomoč prestopi se na dnevni red.

Odboru morske kopelji v Gračevo dovoli se 400 gld. podpore za tek. leto.

Odboru, kateri si je postavil nalogo, da se bode potozal za železnico čez Predel in čez Ture, dovoli se 200 gld. podpore.

Prošnja babice Marije Jerič iz Gabrovice za podporo se zavrne.

Na to sledi volitev posebnega odbora, kateri bo smel razpravljati predloge zastra nekaterih sprememb v naših deželnih šolskih postavah.

Izvolijo se poslanci Ivančič, Dr. Gregorič, vitez Dr. Tonkli, pl. Dottori, Dr. Maurovič, Dr. Lovisoni in Dr. Verzeznassi. Odbor se ustanovi pod predsedstvom dra Maurovicha.

S tem je seja končala.

VI. seja dne 7. maja.

Nekoliko novih peticij odkaže predsednik dotičnim odsekom v razpravo.

O dveh peticijah nekaterih furlanskih občin, katere nameravajo doseči, da bi se nova furlanska železnica zvezala z južno pri Ronkah in ne v Trziči, predlaga poslanec dr. Gregorič, naj se vzamei koj v razpravo, ker gre za nujno stvar. Zbor priznava nujnost in dr. Gregorič predlaga na to, naj se naroči deželnemu odboru, da ima omenjeni prošnji predložiti vis. vladi kar najhitreje in je krepko podpirati. Svoj predlog utemeljuje s tehničnimi razlogi, dokazuje, koliko priležniša, krajša in za prometne koristi največjega dela naše dežele boljša bila bi zveza nove železnice z južno v Ronkah nego v Trziči.

Poslanec dr. Lovisoni pa meni, da ga kot zastopnika tržiškega mesta veže dolžnost, zagovarjati v prvi vrsti koristi tega važnega obrtnijskega okraja in priporočati, da se ima nova železnica, katerej je namen, da bo s časom posredovala najkrajšo zvezo med Trstom in Italijo, v Trziči stekati v južno. On predlaga torej, naj zbor o podanih prošnjah nekaterih furlanskih občin prestopi na dnevni red.

Ker nihče ne podpira tega predloga, stavi predsednik na glasovanje Gregoričev predlog, kojemu pritrdijo vsi poslanci razua dra Lovisonija.

Prvi predmet dnevnega reda — novi cestni zakon — se odloži za prihodnjo seja in po predlogu poslanca dr. Abrama uvrstí se v dnevni red predlogi peticijskega odseka o podporah, ki se imajo za leto 1893. dovoliti skladovnim cestam in drugim podjetjem. Sprejme se naslednji predlogi:

Romanski občini se odpusti, kolikor še dolžuje na posojilu leta 1887. — to je 307 gld. 85 kr., in podeli se ji nova podpora

500 gld. za popraviljanje jezov na hudourniku Versi. —

Cestnim odborom se podeli te-le podpore:

Odboru za gradiški okraj 1500 gld. za preuravnavo ceste na meji med goriskim in gradiškim okrajem pri Boških blizo Rabi;

odboru za tržiški okraj 300 gld. za cesto katera drži skozi Jamlje proti Devinu;

odboru za červinjanski okraj 600 gld. za most v Tercu;

cestnemu odboru za kanalski okraj 800 gld. za cesto, ki čez Gradec drži v Plave;

odboru za goriski okraj 1300 gld. za preuravnavo ceste med Bukovico in Vertojbo in med Vertojbo in Sempetrom;

odboru za ajdovski okraj 800 gld. za nadaljno preuravnavo ceste po Ravnjaku;

odboru za komenski okraj 1000 gld. za razna dela na skladovnih cestah;

odboru za sežanski okraj 1000 gld. za cesti Križ-Sežana in Divača-Lokev.

odboru za tolminski okraj 1300 gld. za cesti Staroselo-Logje in Sv. Lucija-Ladri, pa za most na potoku Vojdju;

odboru za bolški okraj 600 gld. in odboru za zgradbo ceste po braniški dolini 300 gld.

O vs-h drugih prošnjah za podelitev podpor skladovnim in občinskim cestam — prestopi se na dnevni red.

Nekatero prošnje v dosego podpor za zgradbo vodnjakov odstopijo se deželnemu odboru z nalogo, da jih priporoči vis. vladi.

Deželnemu odboru se dalje naroči, naj komenski odbor vsled prošnje, ki jo je podal v dosego podpore za preuravnavo Sempolaj-ke ceste in zgradbo mosta pri železniki postaji na Nabrežini, opomni na to, da se mu je v prvi vrsti potozati za primerno pomoč pri visoki vladi in pri društvi južne železnice.

Prošnja politiskega društva "Slovenski Jez" v Brdih, zadevajoča preuravnavo strmega klanca pod dobrovsko grajščino in zgradbo mosta čez Reko, izroči se deželnemu odboru z nalogo, da pozivlja cestni odbor korminski, da brez odkladanja priskrbi, kar treba v tej zadevi.

Po predlogu finančnega odseka potrdijo se računski sklepi za leto 1892 zemljiščno-odveznega zaloga in več drugih manjših zalogov.

Po predlogu posebnega odseka, v kojega imenu poroča poslanec dr. Verzeznassi, potrdi zbor načrt postave, po kateri bodo imele bolnice za kužne bolezni (lazareti) enake pravice, kakor javne bolnice.

Poročila peticijskega odseka.

Poročevalec Dottori. Podelí se za l. 1893. podpore po 150 gld. trem vzgojevalnim zavodom, kojih dva stojita pod zavetnistvom sv. Alojzija, tretji pa sv. Vincencija Pavlanškega.

Isti poročevalec.

Prošnja, ki so jo županstva in občinarji iz Fiumičela in Ville Vicentine podali za uravnavo reke Mondine, odstopi se dež. odboru.

Isti poročevalec.

a. Obrtnijski šoli za košarje v Foljani se dovoli 150 gld. podpore;

b. risarski šoli v istem kraju pa 50 gld.

Poročevalec dr. Lisjak. Društvu za varstvo avstrijske trtojeje na Dunaju se podeli 60 gld. podpore.

Poročevalec vitez Dottori. Zavodu za zapuščene deklice, stoječemu pod zavetnistvom sv. Jožefa, v Gorici dovoli se za leto 1893 — 150 gld. podpore. Isti poročevalec. — Vdovi rajnkega učitelja Jerneja Radizza — se podeli 40 gld. podpore.

Isti poročevalec. O prošnji Jožefe Kodermatz, vdove služabnika kmetijske šole, za zopetno podelitev pokojnine, kateri se je bila odpovedala pred drugo možnostjo, prestopi zbor na dnevni red.

Poročevalec Dr. Lisjak. O prošnjah podpornega društva medicincev na dunajski univerzi in enacega društva italijanskih vseučilišnikov v Gradcu — za podelitev podpore prestopi se na dnevni red.

Poročevalec Dottori. Katarini Vuga-vi — soprog nekdanjega deželnega sluga — podeli se 100 gld. podpore. Isti poročevalec. O prošnji Urše vdove Marega za podelitev više pokojnine prestopi se na dnevni red.

Isti poročevalec. Prošnja dosluženege vojaka Petra Colletta iz Gorice za podelitev mesečne podpore iz zaloga za ranjene in bolne vojske — odstopi se deželnemu odboru s prip... očitom, da jo ugodno reši.

O sedm. seji naj povemo za danes samo to, da je v njej poslanec dr. Gregorič predlagal načrt postave zastra nekaterih prememb v deželni postavi zastra ustanovljanja, vzdrževanja in obiskovanja javnih ljudskih šol. Glavna namera te postave je, da bi deželni zalog prevzel učiteljske plače, pokojnine in druge pristojbine na svoj račun; za vse druge stroške pa, ki jih prizadevajo ljudske šole, naj bi skrbeli dotični okraj.

V tej seji je zbor tudi sprejel načrt nove cestne postave. Obširneje poročilo o dotičnih in še drugih razpravah pričbimo v prihodnji in naslednjih številkah.

V Gorici, 9. maja. — Izlet "Goriške Čitalnice" v Dornberg bi bil radi pretečega dežja skoro izostal. Od pešcev, ki so se imeli zbrati ob 6. uri pri gledišču, prišli smo le trije, in zatrjeva se si med seboj, da pri takem nebu ne more biti izleta, vrnili smo se domov, obetajoč si, priti še pro forma ob 8. uri v Čitalnico, kjer so se imeli zbrati izletniki z vozovi. A glej! tukaj smo našli že zbrano družbo čitalniških dam, katero vse dobre volje, niso hotele nič vedeti o opuščenju izleta. Nekoliko osramočeni, da nas nežni spol v pogumu toliko presega, stlačili smo se polagoma, še po novih došlecih pomnoženi, v dve "žardinjeri", in smo oddrli v prekrasno Vipavsko dolino. Dospevši v Dornberg, šli smo po kratkem počitku v bližnji Tabor, kjer smo z vzvišenega mesta se divili krasoti bujno zelenelih pokrajin ob zeleno-modri Vipavi, a tudi slastno povžili v hiši nepozabnega nekdanjega župana Kerševanija nekoliko zlate kapljice, koje nam je ponudila njegova hči, vrla naša družbenica gospa Druffa. Vrnivši se v Dornberg, vsedli smo se k dolgi lepo pokriti mizi v gostilnici Andr. Sinigoja, in prav dobro nam je teknilo ne samo kosilo, ampak tudi vse vedenje gostilničarjevo, ki ga nam ni kazalo kot dobička željnega krčmarja, ampak rodoljubnega kučegazda.

Med kosilom pa se je nebo na mah zatemnilo in liti je začelo po celi dolini, da je morala izgniti zadnja trohica upa do ugodnega konca današnjega dne. Iz Gorice pa je začelo prihajati toliko vozov s slovensko gospodo, da so bila gostilniška dvorica kmalu vozov vsa polna. Došli so čitalničarji, Sokolci, Podgorci. O lepem vremenu, pod milim nebom, kaka mnogoštevilna narodna družba bi bila! A tako smo se pogubivali po posamičnih prostorih in se kratkočasili, kolikor se je dalo v posamičnih skupinah. Okušali smo izvrstno vino v razstavi tamošnjega "vinarskega in sadlarskega društva" i. t. d. Polagoma pa je vendar pokazalo nebo spet prijaznejše lice, in "beseda", nad katero je vsak že bil naredil križ, stopila je spet v obseg možnosti. In vršila se je — in po tolikih neveselostih — končal se je dan v tako zadovoljnost vseh udeležencev, kakor so jo najmanj pričakovali gori imenovani pešci ob 6. uri jutraj; in čuti je bilo mnogo glasov, ki so zahtevali ponavljanje čitalniških izletov.

Da še kratko poročam o naših utilih pri "besedi" prvasko-dornberške ženske podružnice sv. C. in M., res ne vem, kaj bi najbolj poveljal, ali lepo vzajemnost sosednjih vaščanov, ali obhodovalja vredno množino zmožnih močij, ali izvrstno spretnost in fin okus, s katerim je bila vsa "beseda" prirejena. Že lepa ograja prostora, zelena stena iz borovine, ter z neprickavano tehniko izdelani oder, okrašen na pročelji z grbi slovanskih dežel in okusnimi ornamentami, kar se je po prizganih lučih kot transparent kaj krasno podajalo, zaslužila sta obhodovalje. In petje zbora, kojega srednja vrsta se je kazala v lepi opravi prvaških sokolcev, odlikovalo se je po čistih glasovih zlasti obeh tenorjev prvaskega in dornberškega, in po jako točnem in preciznem predavanju. Govor gospé Mozetičeve bil je krasno sestavljen, v srca segajoč po izbornem izrekanju. In kaj se naj povem o rodoljubni rodbini Bizjakovi, koje mati je načelnica dornberške podružnice, koje ena hči je dovršeno deklamovala slovečo S. Gregoričeve "Blagovestnikom"; koje druga hčerka nas je razveselila, spremljevana od gdične postarice Golja, z ljubkim sviranjem narodnih napevov na citre, koje tretja hči pa nas je v igri "Svoji k svojim" s svojo ljubko prikaznijo in izvrstno igro kar očarala. A tudi drugi igralci, kakor gospa Orlova (teta Plöwlova), gospa Mozetičeva, ter gospodje jurista Faganel (Plöwel) in Tušar (Scherbl) ter mlinar g. Mozetič (Pil-kovič), storili so popolnoma svojo dolžnost. Na koncu se je vršilo še srečkanje. Gmotni vspeh je moral biti, glede na veliko množino občinstva, jako dovoljen. — Žal, da se nismo mogli še malo pomuditi v skupni družbi; mudilo se nam je domov A naj bi Dornberžani si s časom priskrbeli kak velik krit prostor, kakor je n. pr. podgorska dvorana. Za koliko namenov, bi dobro služila, in kake lepe veselice bi se lahko napravljale neodvisno od vremena!

Sprejmite še enkrat srčni pozdrav, vrli Prvačkovci in Dornberžani! Le tako naprej v kulturnem delu, koje Bog blagoslovi. Živeli!

S Kneže pri Podmelen, 10. maja. — 23 aprila bil je na Kneži požar. Okoli 11 1/2 v tihi in mirni noči dvignil se je plapolajoči ogenj iz slamnate strehe. Zvonjenje, klicanje, jok in stok zdrnil je hipoma celo vas. Hvala Bogu, da ni pihal veter, drugače bi videli danes na mestu lične vasi, kjer so imeli nekdanji knezi svoja posestva in letovišča, že tužno pogorišče in neznosno bedo. Čitatelji si ne morejo lahko misliti straha, žalosti in obupnosti tugujočih starišev. Nekteri so budili in klicali svoje otročice, drugi izganjali živino, tretji branili svoje imetje, gasili, dramili speče, plakali, prinašali vodo, tolažili i. t. d. Jedna hiša je popolnoma zgorela, razširjanje ognja se

*) Preiskala sta ga dr. Cofler, glavni načelnik "Lege Nazionale" v Trstu, in šid dr. Brettanuer. Ureda.

*) Delavke v papirnici so tudi naprej prero-kovale: Podgorci fantje naj le pridejo v nedeljo 29. nov. v Ločnik, jih še dobiijo po grbi. Ureda.

je pa zabranilo, tudi škode ni velike. Kako pa je nastal požar? Govori se, da je bila hiša prodana, prejšnja lastnica pa, hoteč se maščevati nad zakupnikom, mu je že prej s požarom pretela ter konečno zločinski sklep tudi izvršila. Knežani trdijo, da je označena žena še v pozni noči hodila po vasi in žganja prosila po krčmah.

Pravijo, da je žena zapalila ter pobegnila takoj na samotni pašnik, da bi imela lepši razgled. Koliko je resnice, na teh govoricah, se gotovo kmalu pokaže, ker za čela se je preiskava. Čudno se dozdeva vsem, da je drugo jutro za rana pobegnila na Cerkljansko, tu kmalu pisala pismo, v kojem laskavo zahvaljuje može, ki so gasili in zabranili posledice.

Knežani.

Iz Ljubljane, meseca maja. (Izv. dopis.)

— V soboto, 13. dan t. m. končal je naš deželni zbor svoje pomladansko tritedensko zasedanje, reševši vse predloge, petičije in važne zadeve, ki so mu došle. Zdej je seveda na eludi in našem deželnem odboru, da izvršita točno in naglo nalog, izročen jima po dež. zborniškem ukrepu. — Deželne koristi zahtevajo naglo pomoči na vseh straneh, a vendar je bila do zdaj malomarnost in brezbriznost po nekod pri nas v „módi“, pa ne v čast tistim, ki jim je dolžnost — vestno delati! — Na delo torej, gospoda!

— Dolenjske železnice se bližajo svojemu oživljenju! Ker so glavna dela in naprave na prograh z malo izjemo dovršene, otvori se, kakor je sedaj določeno, proga: Ljubljana-Grosuplje-Kočevje s 1. oktobrom letos, druga Ljubljana-Štrca (Novomesto) pa stoprav s 1. junijem 1894. l., ker so na tej črti težavnejša dela in ovire, t. j. pomanjkanje delavcev! — Sedaj se prične — ker sta železnica mostova čez Ljubljano (v Vodmatu in čez Gruberjev kanal) dodelana, s provažanjem gramozov z lokomotivo po želez. progi. Naj bi zanemarjeni Dolenjski rodila ta železnica obilo sadu, zboljšala blagostanje in odstranila bledo ki preganja ljudstvo z doma, v daljino tujo — Ameriko!

Dan za dnevom potujejo naši ljudje v malih četah tje, doma pa — pomanjkanje delavcev! Kam pridemo, če vse moči — Amerika zveče na-se?

Če vreme ostane tako ugodno, kakor nam je bilo do zdaj, nadejati se smemo dobre letine v vsakem oziru! Saj smo je pa tudi potrebnili!...

Z novimi stebami prične se v našem mestu kmalu. Pričelo bi se bilo pa seveda z marsikatero že zdavnaj lahko, ko bi možje, ki v odborih sedijo, brigali se in manj — malomarnost pasli! Baš Ljubljana se odlikuje v tem oziru z nekako izvanredno — lenobo in — pomanjkanjem — talentov pri možih, ki uživajo sicer kaj radi — čast, da bi pa storili, kar je njih dolžnost, tega pa ne poznajo, dokler se jih — z „mrzlo vodo“ ne polije! — O slov. višji dekl. šoli je seveda zopet vse tiho; rešitve čaka pa tudi še marsikaj drugoga! Mejttem je tudi — ljublj. gasilno društvo z nemškimi im poveljstvom in — nemškotarskim odborom! — No, pa kaj hočemo; — „Laibach ist ein „Krahwinkel“, nazval je te dni Ljubljano star — odlični ljubljanski mešan! Čas bi bil, da se i v Ljubljani marsikaj radikalno spremeni! (To pa to! Narodnjaki ne vrše svojih narodnih dolžnostij; nemški tarsi se še vedno veliko preveč; v gostilnah in kavarinah govori se preveč nemski, tako da mnogi natakari niti slovenski ne znajo. Kavarne imajo premalo slovenskih časopisov; gostilne in kavarne imajo nemške napise. Narodna odločnost bi v enem letu lahko dala Ljubljani povsem narodno znanje lice, ki je danes še vedno — nemško! Ured.)

Domače in razne novice

Odlični gostje. — Ta teden so prišli v posete k našemu prevzvišenemu gospodu knezo-nadškofu škofje iz Zadra, Ljubljane in Testa, namreč mons. Rajčević, Missia in Glavina.

Naša zadnja zaplemba. — Ker smo v zadnji številki (izdaja za Gorico) javno potrdili prejem kakih 250 gl., katere smo prejeli od svojih političnih in osebnih prijateljev v namen, da pokrijemo tožne stroške, bila je zaplenjena. — V kazenskem zakoniku se namreč nahaja §. 310., ki pravi, da kdor z lepaki, z javnimi govori itd. priredi nabiranje ali podpisovanje v namen, da se poplača kaka denarna kazen ali izguba na varščini zavoljo kaznivih dejanj, postane kriv prestopka. — Jasnno je, da v našem slučaju se ni nabiralo, niti podpisovalo v tak namen. Naši prijatelji so nam poslali svojevoljno nekaj prispevkov v pokritje naših stroškov, ne pa za to, da poplačamo denarno globo; mi smo pa te doneske, kakor po navadi, javno potrdili, da bodo darovalci gotovi, da denar je prišel v prave roke.

Da pa ne bo nikakih sitnostij, prosimo svoje p. n. prijatelje, naj nam ne pošiljajo svojih denoskov v gori označeni namen. Ako pa kdo hoče dati kako podporo listu, da se utrdi in še bolj razvije, tega pa ne more nihče braniti!...

*) Huda sodba! Ali se ne bojite zamere in kar tej sledi? Ured.

Teden zaplemb. — Pretekli dni imeli so goriški časopisi veliko smolo. V torek je bil zaplenjen „Corriere“, v sredo „Rinnovamento“, v petek „Soča“, soboto zopet „Corriere“, v sredo pa zopet „Rinnovamento“. Da bi tudi nas ponovno doletela tolika sreča, tega si pa res ne želimo.

Gosp. dr. Adolf Baar, dolgoletni profesor na tukajšnji gimnaziji, dobil je kot voditelj licealne knjižnice stalen in popoln dopust. Gospodu profesorju sicer častitamo na tej službi, obžalujemo pa, da je goriška gimnazija izgubila prav tako izvrstnega strokovnjaka-filologa, kakor popolnega nepristranskega in pravičnega profesorja.

Deželni šol. svet imel je učeraj sejo. Posvetoval se je tudi o šolskem upravljanju, ki se zdaj razpravlja v deželnem zboru. Sklenil je, podpirati predlog, da bi se ustanovil deželni šolski zalog. — Vladi mora biti pač ležeče na tem, da se izvrši državna postava, ki ima tak deželni zalog pred očmi, ker le z njegovo pomočjo je mogoče povzdigniti šolstvo na višjo stopnjo. Razloge je prav lepó navajal veleč. g. dr. Ant. Gregorič. „Soča“ bo o tem še govorila.

Učiteljske razmere. — Za trdno smo pričakovali, da deželni zbor še v tem zasedanju reši pereče upravljanje o zboljšanju gmojnega stanja našega učiteljstva, a to se ni moglo zgoditi. Slovenski poslanci brez izjeme so spoznali potrebo takega zboljšanja, kateremu se pa odločno upirajo italijanski poslanci. — Od slovenske strani se bili stavljeni prav lepi predlogi, ki bi omogočili, da bi se zadovoljilo učiteljstvo in povzdignilo naše šolstvo, a morali so se odložiti na poznejši čas. Slovenski poslanci so namreč zahtevali, naj se ustanovi deželni šolski zalog za vzdrževanje učiteljskega osebja. Ker Lahji niso sprejeli tega predloga, odklonili so pa Slovenci predlog o veliki obsejni podpori za namakanje tržiske ravani. Oba predloga sta bila v današnji seji izročena deželnemu odboru v pretres in poročilo. Upamo, da bodo ita. poslanci do decembra drugih misli. — Gregoričev predlog in utemeljevanje priobčimo v eni prihodnjih številki.

Volilna pravica učiteljev. — Učitelji tolimskega, goriškega in sežanskega okraja obrnili so se na deželni zbor, da bi razširil občinsko volilno pravico na vse stalno nameščene učitelje. Dosedanji zakon z dne 7. aprila 1864. je priznal tako pravico le nadučiteljem in voditeljem šol. — Ta zadeva prišla je danes ob 10. uri na dnevni red. Pravni odsek je spoznal opravičenost te zahteve naših gg. učiteljev in predlagal, da naj bi imeli odsej volilno pravico vsi: „voditelji, višji učitelji in stalni učitelji ljudskih šol, tako tudi ravnatelji, profesorji, učitelji višjih učilnic, kar jih je v občini“. Ta predlog je bil izročen deželnemu odboru, da se o njem posvetuje in poroča v prihodnjem zasedanju.

„Corriere“ od torka je priobčil zopet dolg zavijarski članek proti zadnjemu odgovoru g. prof. Šantla. Tudi pri tem odgovoru je brez dvoma sodeloval Babšev zastopnik žid dr. Graziadio. Na bedastost v „Corriere“ ne bomo odgovarjali; škoda prostora in časa!

Nekaj drugega pa nas zanima. „Corriere“ je pri tej priliki izjavil, da ima v rokah dokaze o svojem skandaloznem napadu na slovenske profesorje. Na dan ž njimi! Ali bi ne bilo prav, ko bi se „Corriere“ primoral na primeren način, da bi dokazal svoje trditve ali pa prejel plačilo za svoja obrekovanja?

Katarinčev vrt v Gorici odpre se v nedeljo, na Binkošti, ob 7. uri zvečer. Svirala bo mestna godba. Ta večer se bo prvič točilo pivo iz domačega pivovarja Gismann in Wanek.

Za vinogradnike. — Na slov. odd. dež. kmet. šole bo učni tečaj o zelenem cepljenju trt dne 23. in 24. maja. Pouk prične vsak dan točno ob 8. uri zjutraj.

Revnejšim vinogradnikom podeli se mala podpora. — Vodstvo.

Tri porotniške obravnave. — Ker je knjižica pod tem naslovom narasla na tri velike tiskane pole, zato izide še le prihodnji teden. Cena ostane nespremenjena: 35 kr. — Toliko na znanje tistim gospodom, ki so naročili že lepo število iztisov in tistim, ki po njej poprašujejo. Prijatelje na deželi prosimo, da nabirajo naročnikov.

Dobljeno in zgubljeno. — V Grojini pri Podgori našel je nekdo 16. t. m. srebrno uro; izročil jo je goriškemu redarstvu. — V St. Petru našel je nekdo zlato zapestnico; izročil jo je tamšnemu dekanu. — Dva desetaka zgubil je nekdo 5. t. m. od ulice Morelli do Travnika v Gorici.

Visok dar. — Njena cesarska Visokost nadvojvodinja uduva Stefaniya darovala je morskemu zdravilišču v Gračežu 50 gl. Ta zavod nosi njeno ime.

Ločniške volitve. — Zadnjič smo poročali, da volitve v III. razredu za občinski zastop v Ločniku začne 23. t. m. Poznejša naredba je volitve odložila na 5. dan junija.

Solkanske volitve. — Zadnja volitev v Solkanu ne dá mirno spati našim Lahonom; vsi njihovi listi pečali so se z njo prav srdito. Tudi puljski „Giovane Pensiero“

objavil je dopis iz Gorice, v katerem se nesramno napadajo trije visokorodni gosposdije grofje Alfred Coronini, Žiga Attems in Thurn, ker so glasovali z narodnjaki. Taki so zavezniki g. O. L.!

Smiljiva najdba. — Lovski čuvaj Miha Bressan v Ločniku našel je pri Gradišcu v neki mlaki zlato napestnico precejšnje vrednosti; urezano je leto in začetni črki imena m. priimka. Ker v oni kraj gospe ne zahajajo, sodi se, da je zapestnica bila ukradena in da jo je tat, morebiti zasledovan, vrgel od sebe. Kdor pogreša tako zapestnico, oglasi naj se pri goriškem redarstvu.

Vipavska železnica. — Načrti za železnico po Vipavski dolini došli so od ministrstva v Gorico, kjer bodo na ogled pri c. kr. okrajnem glavarstvu tri tedne.

Nova pošta. — C. kr. pošto ravnateljstvo je že razpisalo službo poštarja za novi poštni urad v Plavah. Plača znaša 150 gl., več 40 gl. za pisarniške stroške.

Kanal-Monte Carlo. — Iz Kanala nam pišejo: „Pri nas so začeli nekaterniki, katerim se najmanj spodobli, kar javno pospeševati hazardne igre. Ko bi dotičniki raje redneje vršili svoja stanovske dolžnosti, bilo bi pač najbolje!“

Iz Loga pri Bolcu došla nam je žalostna vest, da je tamkaj 15. t. m. naglo smrti umrl č. g. vikar Anton Slokar v 31. letu svoje dobe. Pokojnik je bil vrl mož in nenpogljiv značaj, ki se je na hip priljubil ljudstvu, med katerim je služboval. Do predlanskim kapelanoval je v Sempasu, kjer ga imajo še zdaj v najboljšem spominu. Pa tudi v Logu si je kmalu pridobil splošno spoštovanje. N. v m. p.!

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda je prelozilo svoj občni zbor na nedeljo 28. t. m. ob 3. pop. v prostorih g. Mariniča v Kojskem. Zdi se, da občni zbor bo dobro obiskan, ker se pridno oglašajo novi udje.

Vabilo k veselici, katero priredi „Kmetiška Čitalnica“ v Podmestu na Binkošti ponedeljek 22. maja. Spored: 1. Slovenska pesem, H. Volarič (meš. zbor). 2. „Moji ptici“, J. Laharnar (meš. zbor). 3. „Deklamacija“, „Dražba“, S. Gregorič. 4. „Ljubav“, H. Volarič (meš. zbor). 5. „Sreča“, J. Laharnar (meš. zbor). 6. V Ljubljano jo dajmo! — igra v 3 dejanjih. 7. Srečanje. 8. „Kislica sladka“ — Avgust Leban (meš. zbor). 9. Prosta zabava.

Začetek ob 7 1/2 uri zvečer. Vstopni na 20 kr.

Čisti dohodek je namenjen za nakup harmonija.

K obilni udeležbi uljudno vabi Odbor.

V Koprni končali so 10. t. m. izpiti učiteljske sposobnosti. Od slovenskih učiteljev so delali ta izpit g. čna Josipina Delkin ter g. čne Gaberščik Ferd., Ilincič Ferd. in Anton Stres. Gaberščik in Stres sta napravila tudi izpit iz nemščine kot učni predmet.

Deželni zbor goriški imel je danes zjutraj od 10. ure dalje svojo zadnjo sejo v tem zasedanju; dež. zbor zaključil se je prej nego se je pričakovalo.

V mestni izdaji moremo na kratko poročati o sledečih važnih sklepih.

Dr. Verzeugnassi poročal je o zakonu zaradi ribjega lova v suhozemeljskih vodah. Načrt zakona, ki omejuje in ureja ribji lov, je obširen in trezno sestavljen. V odseku je edini dr. Lovisoni zagovarjal načelo s v o b o d a e g a ribjega lova; vsi ostali člani pa so bili za predloženi načrt.

Po kratki opombi dr. Lovisonija čitajo se posamični paragrafi, ki se odobré.

Pri §. 9. oglašil se dr. Lovisoni, ki govori o vodah in ribarstvu v Furlaniji. Tamkaj prihajajo razne vrste morskih rib v sladke vode; prihajajo le o nekih časih in se potem vračajo; v sladkih vodah se ne množé. Te ribe so doslej prebivalci svobodno lovili, po predloženem načrtu pa bi se vsem takim ribičem vzeli kruh. Ako se ribarstvo takó omeji, uniči se silno veliko rodbin, koje niso vsakdanji ribiči, marveč love ribe v takih časih, ko ni dela, ko je slabo vreme, celó po noči. Ljudstvo pade potem še bolj pelagri v naročje, ljudstvo se ne bo držalo zakona, bo lovilo dalje, in nasledek bodo obsodbe na obsodbe zaradi ribje tatvine. Zato predlaga dodatek, po katerem bi namestništvo imelo pravico v soglasju z nižjimi oblastnjami dovoljevati izjeme gledé na prosto ribjo lov. — Posl. Doktor se upira temu predlogu. Pravi, da §. 6. zagotavlja odškodnino tistim, ki bi bili kakorkoli oškodovani.

Doktori se prav odločno izreče za omejitve ribarstva v zmislu §. 9. — Poročevalec dr. Verzeugnassi ima zadnjo besedo. Govori prav ostro proti Lovisoniju. Tudi govornik pozná Furlanijo in je govornik z mnogimi odličnjaki; zato more reči, da svobodna ribja lov bila bi nesreča za Furlanijo in ne kaka korist. Govori prav prepričevalno o koristih omejene ribje lovi. Ribe se silno množé, ako se ravna modro z njimi. Z ribami pride večje blagostanje v deželo. Dež. odbor se je veliko baval s tem načrtom.

Zbor sprejme tudi §. 9. brez spremembe. Proti je glasoval edini dr. Lovisoni. Sklep poročila 11 1/2.

Interpelacija. — V današnji seji je dr. Venuti ob 10 1/2 stavil interpelacijo zaradi sistema, po katerem se vzgaja naše učiteljstvo v Gorici in Koprni. Govori o važnosti učiteljskega stanú ter o prečudnem načinu, kakó se več skrbi za nemščino nego za one jezike, v katerih božo kandidatje morali poučevati. — Preide na poseben slučaj, ko je prišel na goriško učiteljske na mesto prof. Trojanška za italijanski jezik profesor, ki ni bil iz tega jezika niti izprašan. Ožigosa prav krepko to nedostatnost in potem upraša visoko vlado, če ji je znan ta slučaj in ali hoče takoj zakonito urediti ponk v italijanskega jezika na goriškem ženskem učiteljsku?!

(Enako se zanemarija pouk v slovensščini na goriški gimnaziji, Ur.)

Kobariško sodišče. — Citateljem našim je znano, da se Kobaričci in tamonjši okoličani že več let prizadevajo, da bi dobili okrajno sodišče in davkarstvo. To bi bila velika dobrota za tamonjše prebivalstvo. — To upravljanje prišlo je na dnevni red tudi v današnji seji deželnega zbora, ki je tudi poklican, da izreče o njem svoje mnenje. Poročal je dr. N. Tonkili. Dež. zbor je pritrdil željam Kobaričcev in drugih prošincev. S tem so se vse merodajne oblasti v deželi izrekle za ustanovitev sodišča in davkarstva v Kobariču.

Tržne cene. — Sladkorju cena še vedno rase; zdaj se prodaja že po 41 gl. kvintal. — Vseled splošne suše poskočilo so cene skoro vsemu živežu, posebno pa moki.

ZAHVALA.

Z glnjenim srcem se iskreno zahvaljujemo velečastiti duhovščini za skrb, tolažbo in sočutje ob časi bolezni in smrti preljube soproge, oziroma materé, tačče, stare materé gospe

Marije Pezdíč roj. Koronle,

ki je bila danes v Solkanu pokopana. Zahvaljujemo se iz srca vsemu častitemu občinstvu za udeležbo pogreba, darovanje vencev, za ustmena in pismena izražena sočutja in tolažila ob bridki izgubi, ki nas je tem hujše zadela, ker smo izgubili istočasno tudi staro mater Pranciško Pezdíč roj. Bradaska, katera je umrla 16. t. m. v Krauli in bila danes tam pokopana.

Solkun, 18. maja 1893.

Zahvalni ostali.

Kmetija na prodaj.

Prodá se prav lepa, prav dobra in največja kmetija v okraju Strein, pošta Bistrice (Feistritz) v Rožni dolini na Koroskem. — Prodá se tudi v kosih od 7 oravov više, oral najboljše njive, travnikov ali gozdov po 146 gl. Cela kmetija pa obsega: hišo, 33 oral polja, 27 oral travnikov in 27 oral najlepšega gozda. Cena 18.000 gl. — Natančnejši pogoji se izvedó pri posestnici Margariti Kernjak, Strein b. Feistritz, Rosenthal, Korosko.

Adolf Hauptmann
tvornice
Oljnatih barv, firncežev, lakov in kleja
v LJUBLJANI.
ob voglu Rečevalec ceste št. 41 v lastni hiši in filijala: Slovne ulice št. 10-12.

Zahvala.

Odbor rokodelskega bralnega društva v Tolminu usoja si izreči najtoplejšo zahvalo povodom društvenega izleta v Kanal, dne 14. t. m., veim častitim kanalskim g. tržanom, posebno pa glavnemu odboru „Narodne Čitalnice“ in požarni straži za prepričazen in sijajen sprejem; blagorodnemu gosp. Malničnu še posebej za njegovo prijazno razkazovanje grajskega vrta in poslopja, ter gostilničarju pri Šegalu za izbornu posrežbo, ki ga v vsakem oziru jako priporoča.

V Tolminu dne 15. majnika 1893.

Odbor.

Stv.: 45
1893.

Razglas.

Dne 24. maja 1893. od 2. do 3. ure popoldne bode v Lokvah pri cestnem odborniku g. Antonu Muhi javna dražba, v oddajo poprave jednega dela skladvne ceste mej Lokvami in Divačo. —

Klicna cena znaša 1464 gl. 43 kr., av. v. Dražbeni pogoji, načrti in prevdarek so razpoloženi v Lokvah pri cestnem odborniku gosp. Antonu Muhi.

Cestni odbor v Sezani,

14. maja 1893.

Načelnik.

Oglas.

Na slovenskem oddelku dež. kmet. šole je na prodaj okoli 150,000 sajenic krmške pose in sicer 1000 po 50 kr.

VODSTVO.

Prave in edine kapljice sv. Antona Padovanskega

To pripravo in naravno zdravilo je prava do-
brodejna pomoč in ni treba
mnogih besedi, da se doka-
že njihova moč. Če
se le rabijo nekoliko dni,
olajšajo in prečenejo prav
kmalu najt. dovratniše že-
ločne boleti. Prav izvr-
stno vstrezajo soper hemoroide, proti bolez-
nim na jetrih in na erenici, proti čreves-
nim boleznim in proti glistam, pri ženskih
mesečnih nadežnostih, soper beli tok, bo-
žast, soper bitje srca ter čistijo pokvarjeno
kri. One ne preganjajo same omenjenih bolezni,
ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnah na
svetu; za naročbe in pošiljave pa edino v
lekarni **Cristofolotti v Gorici**, v Trstu
v lekarni **C. Zecchi** in **G. B. Rovis**, v Ljub-
ljani v lekarni **U. pl. Trnkoczy G. Piccoli**, in
Ljud. (Gredelno „pri Mariji pomagaj“; v Po-
stojni v lekarni **Baccarich**, v Ajdovščini v
lekarni **Sapla**, v Vipavi v lekarni **Guglielmi**,
v Beljaku **dr. Kumpf**.

1 steklenica velja 20 kr.

Varoviti se je treba varoviteljskih balzamo-
v, kateri niso oznanjeni in priporočajo, ki pa
kvarijo človeka in zdravje, ker dražijo želodec
in žile, da nastanejo lahko hudi in nevarni na-
sledki.

V rabi do 30 let v avstrijskih kraljevstvih in v vseh
sestih in vseh (in vseh) za krepitve pred vojnim delom
in po njem, proti posttravm, izčrpanosti, strupenosti
in t. d. daje krepko posebno moč za brzo tekočo

Kwizdina restitucijska tekočina
Dobiva se
v lekarnah
in drogerijah
Avstro-Ogrske.
GLAVNO SKLADIŠČE:
FRANZ JOH. WIZDA
v. in kr. avstr. in kr. rumun. dvorni zdravnik,
okrajni lekar v Korneuburgu pri Dunaju

Paziti je na zgornjo varstveno znamko in zahtevati
izrecno
Kwizdina restitucijska tekočina. [3]

Lekarna Trnkoczy-ja

zdravni ročarja v Ljubljani

prodaja in vsak dan s prvo pošto razpošilja

Marijacejske kap-
ljice za želodec
zdavno preverjeno
in znano zdravilo
s čvrstim in kre-
pilnim vplivom pri
motenem prebavljan-
ju, pri krču v že-
loecu in zabasanju.

1 steklenica velja 20 kr., 1/2 tuct.
1 gl. 1 tucat 2 gl., 5 tucatov
samo 8 gl.

Vrhniško pivo.

Podpisaneec udano priporoča časti-
tim gospodom gostilničarjem v mestu
in na deželi svojo

zalogo vrhniškega piva
v Gorici, Robatišče št. 18.

Pivo je izborno, cene nizke, postrež-
ba točna.

S spoštovanjem udani
Joško Ravan.

„Riunite Fabbriche d' Aceto di Trieste“

s podružnicami na Reki in v
Pulji počaščenjo se naznaniti slavnemu
občinstvu, da se z dnem 1. aprila
t. l. ustanovile tudi v Gorici, Via
Ascoli št. 17 v hiši bratov **Belaffio**,

tvornico za kis ali jesihi,

katera bo vedno dobro založena z na-
vadnim, kakor tudi z vinskimi
kisom po najnižje možgih cenah.

Z vsem spoštovanjem:

„Riunite Fabbriche d' Aceto di Trieste“

Dr. Rose životni balzam

je nad 30 let znano, prebavljanje in slast
pospešujoče in napenjanja odstranjujoče
ter mlo raztopljajoče
domače sredstvo.

Velika stekl. 1 gl., mala

50 kr., po pošti 20 kr. več.

Na vseh delih zavojnine je

moja tu dodana, zakonito

varovana varstvena znamka

Zaloga skoro v vseh le-

karnah Avstro-Ogrske.

Tam se tudi dobi:

PRAŠKO DOMAČE ZDRAVILO.

To sredstvo pospešuje prav izborno, ka-
kor svedočijo mnoge skušnje, čiščenje, zrušenje
in ločenje ran ter poleg tega tudi blaži bolečine.

V steklenicah po 35 kr. in

25 kr. Po pošti 6 kr. več

Na vseh delih zavoj-

nine je moja tu doda-

na zakonita varstvena

znamka.

GLAVNA ZALOGA

B. FRAGNER, Praga.

št. 203 204, Mala strana, lekarna „pri črnem orlu“.

Poštna razpošiljatev vsak dan.

Sargov zdravstveno preskušeno

KALODONT
Va-
rujte se
pred enaki
zavirami, nič
erednimi
ponaredbami.
Priznanja iz naj-
višjih krogov so
pridejana vsakemu
kosu.

(Lepota zob)
je priznana in neizogibna
ZOBNO ČISTILO
je aromatično, osvetoľuje, prak-
tično za potovanja, dona in-
na tujem poljan z najve-
čjim uspehom.
priročna, čista in se
dobi na
dvorih, pri
plenicah
in prostakih
dobi se
porsod.
CENA
35
kr.

Visoka provizija

in pri porabnosti tudi stalna plača daje se
agentom za prodajo postavno dovoljenih
srečk na obroke.

Ponudbe se pošiljajo: An das Bank- und
Wechslergeschäft der Administration des Mer-
cur S. Politzer in Budapest, Dorotheengasse 12.

Zaupni mož v vsakej fari.

Velevažno, čez četrto stoletja obstoječe,
povsod izvanredno zaupanje in spoštovanje
uživajoče domače **denarstveno podjetje** (po-
roštevni sklad znaša čez 20 milijonov kron), čegar
glavni sedež je na Dunaji, koje je cesarsko kraljevo
privilegirano ter je god vrhovnim nadzorstvom vi-
soke c. kr. državne vlade in čegar vsestanske
priznane blagovosno delovanje se razteza po vseh
pokrajinah naše avstrijske domovine, pooblašča v
vsakej fari po jednega **zaupnega moža** z nalogo,
pospeševati večje razširjenje tega podjetja v doti-
nem kraju.

Razumne, čislone in v denarstvenem obziru
popolno zaupanje uživajoče osebe, koje si želijo
pridebiti vedno rastoči postranski zaslužek za mnogo
let, blagovolijo naj pod znamko **201191, Graz**
postlagernd več poizvedeti.

V pojasnilo.

V zadnjem času se je pomnožilo število tistih, ki
pretiravajo vrednost svojih izdelkov praženega žita
(ječmena, slada, pšenice, itd.). sklicujejo se na
moji dve knjigi: „Takó bi morali živeti“ in „Moje
zdravljenje z vodo“ ter ime-
novaje večkrat moje ime hoté dati občin-
stvu razumeti, da sem jaz priporo-
čil vse take izdelke.

Zategadel izjavljam, da nimam nikake zveze s
takimi izdelki razun onih tvrde Kathrein na Du-
naju in v Monakovu.

Jaz sam pijem vsak dan to sladno kavo, ki se pije tudi v otro-
škem vrtu in v bolnici pri nas. Na podlagi teh skušenj morem ga
toplo priporočati.

Wärschofen, 21. jan. 1893.

S. Kneipp s. r.
katoliški župnik.

5 do 10 gl. na dan

polnega zaslužka brez kap-
tala in rizika pomembno vplu-
vno, kadar hodi prodajati po-
stavno dovoljeno „očko“ in držano
pajanje. Posodite pod 100 E
posiljate po pošti na: An-
non-Expedition J. Danneberg,
Wien, 1. kungl. posoda 7.

Kdor hoče pripravljati dobro kavo, kupi naj si

Oelz - oyo kavo

Ölzo-vo kavo je najboljšo kavino primesilo
Ölzo-vo kavo nima vsebi hrušk, ne repe, ne sirupa.
Prodaja se v vseh prodajalnicah jestvin.

EDINO PRAVI angleški čudodelni balzam.

Izdeluje in dobiva se edino v lekarni „k angelju varuhu“
lekarnarja **Adolfa Thierry** v Predragi na Hrvaškem. Vsa-
ka stekleničica mora imeti rdečo etiketo, z enako varstveno znamko
kot je v tem oglasu, zavita je v papir o porabi z enako znamko, in mora
biti zapeta s srebrnim pokrivalcem, v katerem so utisnene besede:
„Adolf Thierry, Apotheke „zum Schutzengel“ in Pregrada“. Vsak dru-
gi balzam, ki nima takih znamenj, treba je odklanjati, ker vsa taka po-
narejanja imajo v sebi prepovedane snovi, kot aloe in podobne stvari. Kjer
ni zaloga mojega balzama, naročiti treba naravnost pod naslovom: „An
die „Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei
Rohitsch-Sauerbrunn“. Pošilja se le proti povzetju ali gotovemu pla-
čilu. Po pošti stanje (prosto poštnine in zavojnine):

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic gl. 180

60 " " 30 " " " 600

V Bosno in Hercegovino 2:30 ozir. 7 gl.

Ponarejalce strogo zasledujem na podlagi zakona o varstvenih
znakih; ravno takó prekrnece falsifikatov. Spricalo izvedencev pri kr.
dež. vladi pravi vsled analitičnega preiskovanja (št. 5782 — B. 6108), da
v mojem izdelku ni prepovedanih ali zdravju škodljivih snovi. Vsakega
pol leta naznanjam vse one domače in tuje lekarnice, v katerih se nahaja
zaloga mojega balzama. Dopisuje se v vseh jezikih.

Adolf Thierry

lekarnar „k angelju varhu“ v Pregradi pri Rogaten-Slatini.

ODPRTJE

VRTA PRI KATARINI-JU V GORICI

bo v nedeljo, na Binkošti ob 7. uri zvečer.

Svirala bo

cela mestna godba goriška.

Točilo se bo ta večer prvič izborno pivo iz domače tovarne

Gismann & Wanek.